

Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding

ADVIES (goedgekeurd in de vergadering van 22.03.06) betreffende samenwerking school en bibliotheek

INLEIDING

Nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen brengen met zich mee dat het zelfstandig omgaan met informatie meer dan vroeger een belangrijke competentie is geworden voor succesvol maatschappelijk functioneren. Dit geldt zowel binnen de beroepscontext als binnen de autonome levenssfeer. Naast het functioneel omgaan met informatie blijft het lezen als bron van leesplezier een tweede belangrijk aandachtspunt.

Zowel binnen de sector onderwijs als in de openbare bibliotheeksector wordt gewerkt aan die twee aandachtspunten. Een continue structurele samenwerking tussen beide sectoren op alle niveaus kan het effect van die activiteiten aanzienlijk vergroten.

Deze nota beoogt het tot stand komen van een dynamiek vanuit het Vlaamse beleidsniveau naar meer structurele samenwerking tussen de sector onderwijs en de openbare bibliotheeksector. Dit moet gezien worden in het licht van een bredere samenwerking tussen de sector onderwijs en de culturele sector, waarbinnen onder andere het kunstonderwijs, de cultuurcentra en gemeenschapcentra een gelijklopende bekommernis hebben.

Aanleiding voor deze nota zijn de beleidsintenties van de minister van cultuur Bert Anciaux en de voormalige minister van onderwijs Marleen Vanderpoorten, alsook een referaat van de minister van onderwijs Frank. Vandenbroucke (zie punt 6)

1. MAATSCHAPPELIJKE CONTEXT

1.1. Kenniseconomie

In 2002 lanceerde de Europese Commissie de intentie om van de Europese Unie de sterkste kenniseconomie te maken.¹ Een kenniseconomie veronderstelt een beroepsbevolking die niet alleen hoog opgeleid en gespecialiseerd is, maar die ook heel flexibel kan inspelen op de nieuwe noden. Dat veronderstelt dat ze zich snel kennis en vaardigheden kan eigen maken in functie van de nieuwe uitdagingen.

België, en vooral Vlaanderen, scoren goed in internationale vergelijkende studies op het vlak van onderwijs, zoals blijkt uit de PISA onderzoeken van de OESO². Op het vlak van wiskunde staat Vlaanderen zelfs aan de absolute top en ook op het vlak van wetenschappelijke geletterdheid, probleemoplossen en leesvaardigheid hoort Vlaanderen bij de kopgroep of de subtop. Maar de resultaten van dit onderzoek leren ons ook dat er een groot verschil bestaat tussen de betere leerlingen en de zwakkeren.

Het Secundair Onderwijs is in verandering. Meer dan vroeger komen informatievaardigheden op de voorgrond, daar waar vroeger het accent meer lag op cognitieve doelstellingen en

¹ Towards a knowledge-based Europe: The European Union and the information society / European Commission. – 2002.

² Leren voor de problemen van morgen: de eerste resultaten van PISA 2003. – Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Departement Onderwijs; Universiteit Gent, Vakgroep Onderwijskunde. – Gent, 2004.

leerinhouden.³ Toch heeft het Secundair Onderwijs nog een hele weg af te leggen om in het voetspoor van bij voorbeeld de Angelsaksische landen te treden, waar het zelfstandig opzoeken en omgaan met informatie al veel langer centraal staat en waar een goed uitgeruste bibliotheek, mediatheek of openleercentrum in de regel tot de basisvoorzieningen van de school behoort.

Een kenniseconomie kan maar gedijen in een klimaat waarin de bevolking de attitude heeft en de vaardigheden bezit om zelfstandig en kritisch met informatie om te gaan.

1.2. Zelfredzaamheid in de autonome levenssfeer

Onze maatschappij kent het individu veel vrijheid toe. Vrijheid betekent de mogelijkheid om binnen de autonome levenssfeer keuzes te maken. Om te kunnen kiezen is informatie nodig en de vaardigheid om die informatie te begrijpen en kritisch te evalueren.

In het onderwijs is er traditioneel veel aandacht voor algemene intellectuele vorming, naast het ontwikkelen van technische en professionele competenties. Meer recent is de aandacht voor functioneren binnen de autonome levenssfeer, als burger, als ouder, als consument, als huurder, als patiënt, als cultuurparticipant,... Dit uit zich onder andere in de vakoverschrijdende eindtermen rond burgerzin, milieu-educatie, gezondheidseducatie en muzische vorming.

Ook het informatieve aanbod in de openbare bibliotheek leunt traditioneel eerder aan bij de idee van algemene intellectuele vorming en van ondersteuning van het onderwijs. Als Vlaanderen de zelfredzaamheid wil bevorderen dan zal ook de openbare bibliotheek in de toekomst meer aandacht moeten besteden aan de informatiebehoeften binnen de autonome levenssfeer.

Volgens een studie van de Nederlandse Taalunie zijn er in Vlaanderen en Nederland twee miljoen volwassenen die maatschappelijk niet al te best functioneren omdat ze onvoldoende kunnen lezen of schrijven.⁴ Over informatiegeletterdheid werd er in Vlaanderen vooralsnog weinig of geen onderzoek gedaan. Informatiegeletterdheid heeft betrekking op de aan te leren vaardigheden die een individu in staat stellen om op een zelfstandige wijze in te zien dat die voor de uitoefening van bepaalde taken of voor de oplossing van bepaalde problemen een behoefte heeft aan informatie of kennis. Een informatiegeletterde persoon beschikt daarvoor onder meer over vaardigheden op het vlak van lezen en van omgaan met oude en nieuwe media. Zo iemand weet ook optimaal gebruik te maken van gemeenschappelijke voorzieningen zoals bibliotheken, archieven, documentatiecentra, musea en dergelijke.

1.3. Ontlezing

Informatiegeletterdheid beperkt zich niet tot het functioneel omgaan met informatie. Door het lezen verwerft iemand onbewust inzichten. Hij/zij leest over anderen en hun gevoelens, over hoe zij met hun problemen omgaan. Hij/zij vindt voorbeelden en leert betekenis toekennen aan de dingen. Dat kan zijn/haar blik tegenover de wereld en maatschappij verruimen en mogelijk mee zijn gedrag bepalen.

³ Zie resultaten peiling 'informatie verwerven en verwerken' in de 1ste graad van de A-stroom in het Secundair Onderwijs, <http://www.ond.vlaanderen.be/dvo/peilingen/secundair/index.htm>

⁴ 'Laageletterdheid in de Lage Landen', http://taalunieversum.org/onderwijs/publicaties/geletterd_in_de_lage_landen

We leven in een beeldcultuur, waarin het geschreven woord aan belang inboet. Lezen vraagt meer inspanning en meer tijd, is een actievere bezigheid en vergt een bewustere keuze van de lezer dan het gebruik van andere media. Jongeren haken dan ook vaak af. Volwassen worden is ontdekken en verkennen. Voor de leesbevorderaar is het een uitdaging om het leesvlammetje blijvend aan te wakkeren en ervoor te zorgen dat jongeren op hun verkenningstocht de juiste lectuur krijgen aangeboden.

2. ONTWIKKELINGEN

Zowel binnen het onderwijs als binnen de openbare bibliotheek zijn er de laatste decennia een aantal veranderingsprocessen op gang gekomen die inspelen op de maatschappelijke behoeften die hierboven werden geschetst.

2.1. Levenslang en levensbreed leren

Levenslang en levensbreed leren is een concept dat impliceert dat de school werk maakt van de basiscompetenties die mensen nodig hebben om zich in hun verdere leven te blijven ontwikkelen. Mensen kunnen, nadat zij het reguliere onderwijs doorlopen hebben, terugvallen op het volwassenenonderwijs en zelfstudie. In beide gevallen kan de openbare bibliotheek daarbij ingeschakeld worden.

2.2. De brede school

De brede school(gemeenschap) is een concept waarbij naast kennisoverdracht een integrale ontwikkeling van het kind nagestreefd wordt in een ruimere leeromgeving. De openbare bibliotheek kan deel uitmaken van die ruimere leeromgeving.

Brede School is ook een school die zich integreert in het lokale en regionale maatschappelijke weefsel. Strategische samenwerking tussen scholen en openbare bibliotheken is een belangrijk element van deze integratie.

2.3. Informatiegeletterdheid

In de laatste decennia is er in het onderwijs veel aandacht voor een aanpak waarbij zelfredzaamheid op de voorgrond komt. Ervaringsgericht onderwijs, projectonderwijs, hoekwerk, differentiëring, leerlingenportfolio's, begeleid zelfstandig leren, zijn maar enkele begrippen uit een ideeëngoed waarbij het accent verschoven wordt van cognitieve doelstellingen naar psychomotorische en dynamisch- affectieve doelstellingen, van kennis naar vaardigheden en attitudes. En met deze accentverschuiving gaat de ontwikkeling gepaard van een reeks methodieken en didactische werkvormen die een alternatief bieden voor het traditionele doceren. Deze aanpak zit verankerd in de eindtermen, in de leerplannen en in de leermedia, dit zowel vakoverschrijdend als domeinspecifiek.

In de Angelsaksische wereld ontwikkelden zich diverse standaarden (te vergelijken met eindtermen) die definiëren wat informatiegeletterdheid inhoudt. Deze standaarden worden opgesteld in een overleg tussen diverse actoren, in eerste instantie bibliothecarissen en leerkrachten. Deze standaarden onderbouwen en stimuleren de concrete samenwerking tussen scholen, klassen en bibliotheken. In deze standaarden wordt informatiegeletterdheid doorgaans gedefinieerd als competenties om:

- te onderkennen dat men nood heeft aan informatie;

- toegang te krijgen tot informatie;
- informatie te verzamelen, evalueren en te integreren in reeds verworven kennis;
- informatie kunnen toepassen en naar anderen te communiceren;
- op een maatschappelijk verantwoorde wijze informatie gebruiken;
- op basis hiervan actief te participeren aan de samenleving.

2.4. Leesbevordering

Daar waar lezen vroeger vaak verengd werd tot technisch lezen, is er nu een erkenning van het belang van het leesplezier. Ook voor leesbevordering (in de breedste zin van het woord) werden aangepaste methodieken ontwikkeld. Daaronder verstaan we promotie van een positieve houding t.a.v. zowel informatieve teksten, als beeldmateriaal, als literaire teksten. Leesbevordering in alle vormen is een onmisbare voorwaarde voor een democratische samenleving. Niet (graag) lezen gaat vaak gepaard met kansarmoede. Taalbeheersing, en vermogen tot kritisch onderscheiden en begrijpen van teksten zijn de eerste en noodzakelijke voorwaarden tot mondigheid en zelfstandigheid.

2.5. Schoolbibliotheek

Met de stormachtige ontwikkeling van internet heeft een vernieuwd schoolbibliotheekconcept zijn intrede gedaan: het **openleercentrum**. Het is een hybride bibliotheek, waarbij een sterk accent komt te liggen op de digitale informatie. We zullen in dit document de term bibliotheek eveneens hanteren in de betekenis van een openleercentrum.

2.6. Vraaggerichte of gebruikersgerichte bibliotheek

De openbare bibliotheeksector kende een eerste grote professionaliseringsgolf na het decreet van 1978. Naast boeken en tijdschriften deden audiovisuele media en digitale media hun intrede. Online informatie gaat een steeds meer dominante rol spelen. Lag het accent van het bibliotheekwerk na 1978 aanvankelijk op het verzamelen en toegankelijk maken van collecties, dan richten openbare bibliotheken zich nu in toenemende mate op de gebruiker van hun collecties. Vanuit die optiek gaat meer aandacht naar het inlichtingenwerk en naar het educatief werk. Dienstverlening op maat en klanten leren omgaan met de (nieuwe) media zijn belangrijke thema's geworden.

3. SAMENWERKING TUSSEN SCHOOL EN BIBLIOTHEEK

Onderwijs en bibliotheken kennen een lange traditie van samenwerking. Deze samenwerking berust evenwel te vaak op toevallige inzet en toevallige aanleidingen. Beide sectoren zijn te weinig op de hoogte van elkaars doelstellingen, ontwikkelingen en vernieuwingen. Een structurele samenwerking veronderstelt dat elke partner zijn eigen middelen en knowhow inbrengt om gemeenschappelijke doelstellingen na te streven. Maar er is daarvoor tussen de twee sectoren te weinig communicatie en beide sectoren hanteren een taalgebruik dat onvoldoende op elkaar afgestemd is.

3.1. Doelstellingen onderwijs

De eindtermen⁵ en de leerplannen beschrijven de doelstellingen die leerlingen moeten behalen aan het eind van het basisonderwijs en voor elke graad van het secundair onderwijs. Er wordt meer nadruk gelegd op competentiegericht onderwijs.

Zowel bij de vakgebonden als bij de vakoverschrijdende eindtermen is er veel aandacht voor het verwerven en verwerken van informatie. In de taalvakken is er naast aandacht voor technisch lezen ook aandacht voor leesplezier.

Bij de vakoverschrijdende eindtermen ‘Leren leren’ wordt voor de drie graden van het secundair onderwijs informatiegeletterdheid stelselmatig opgebouwd, van geïnstrueerd, over begeleid naar gecoacht en zelfstandig leren. Dit geldt ook voor het basisonderwijs.

De eindtermen zijn minimumnormen en vertellen niet op welke manier de doelstellingen gerealiseerd moeten worden. Elke onderwijskoepel, scholengroep of school volgt daarbij zijn eigen pedagogisch en didactisch project.

3.2. Doelstellingen openbare bibliotheek

Het decreet op het lokaal cultuurbeleid definieert de openbare bibliotheek als *“een basisvoorziening waar elke burger terecht kan met zijn vragen over kennis, cultuur, informatie en ontspanning . Ze bemiddelt actief bij het beantwoorden van deze vragen. De openbare bibliotheek is actief inzake cultuurspreiding en cultuurparticipatie...”*

Elke openbare bibliotheek moet een beleidsplan opmaken. Eén van de beleidsdomeinen daarbij is educatie. Elk jaar moet op basis van dit beleidsplan een actieplan uitgewerkt worden, met operationele doelstellingen.

3.3. Samenwerking

Het uitgangspunt voor de samenwerking tussen school en bibliotheek zou erin moeten bestaan om de deskundigheid van beide sectoren samen te brengen in het nastreven van de gemeenschappelijke doelstellingen.

Is er binnen het onderwijs rond informatiegeletterdheid en leesbevordering een uitgeschreven kader van doelstellingen, in de bibliotheeksector ontbreekt dit.

Op het lokale niveau kan het actieplan van de openbare bibliotheek het instrument zijn waarmee ze haar doelstellingen ten aanzien van informatiegeletterdheid en leesbevordering

⁵ <http://www.ond.vlaanderen.be/dvo/secundair/index.htm>

vastlegt en laat convergeren met de leerlijnen die in de scholen van haar werkgebied geconcretiseerd worden. Door een synergie van de twee actoren, school en bibliotheek, kunnen de maatschappelijke doelstellingen beter worden gerealiseerd dan door gescheiden, niet of onvoldoende op elkaar afgestemde acties.

4. KNELPUNTEN

Beleidsverantwoordelijken en kaders zijn overtuigd van het belang van het stimuleren van informatiegeletterdheid en van lezen. Er is wat dat betreft al heel wat onderzoek gedaan en er zijn aangepaste methodieken ontwikkeld. Daar waar er trekkers gevonden worden beweegt er ook al veel op het terrein. Toch valt er op het veld nog een hele weg af te leggen. Zowel in de onderwijssector als in de bibliotheeksector zijn er instellingen met verschillende snelheden, met koplopers, meelopers en achterblijvers.

Bibliotheken geven faciliteiten aan scholen en leerkrachten werken mee aan campagnes die door de bib georganiseerd worden (bv. Jeugdboekenweek, introductiebezoeken), maar men gaat zelden aan tafel zitten om op basis van vooropgestelde doelstellingen **gemeenschappelijke acties** uit te werken.

Dit advies wil dan ook maatregelen uitlokken om inzichten en competenties van de onderwijssector en de bibliotheeksector te bundelen (een continue bundeling van best practices). Op die manier kunnen scholen, lesgevers en bibliotheken die zich inschreven in het nieuwe ideeëngoed ondersteund worden.

4.1. Basisonderwijs

- In het lager onderwijs is weinig (organisatorische) ruimte voor nascholing van leerkrachten.
- De school wordt door veel organisaties aangezocht voor samenwerking. Er is sprake van een overbevraging. Overleg plegen buiten de lestijden vraagt van de leerkrachten een extra inspanning. Het valt strikt genomen buiten het gehonoreerde takenpakket.

4.2. Secundair Onderwijs

- In tegenstelling tot bijvoorbeeld Nederland en de Angelsaksische landen hebben weinig secundaire scholen in Vlaanderen een goed uitgebouwde **schoolbibliotheekwerking**. Nochtans is het in de huidige maatschappelijke context belangrijk dat er een dergelijke werking is. Het is haar taak om – in nauw overleg met de openbare bibliotheek – te zorgen voor het toegankelijk maken van informatie voor leerlingen en leraars en voor het trainen van informatievaardigheden.
- Een groot aantal scholen in Vlaanderen is bezig met of plant de uitwerking van een **openleercentrum**. Daarbij komt de nadruk te liggen op digitale informatieverwerking. Voor het beheer wordt meestal een beroep gedaan op ICT professionals. Die zijn nodig maar volstaan niet. Er is behoefte aan een informatieprofessional. Want werken met leerlingen in een openleercentrum veronderstelt een deskundigheid op het vlak van informatiebemiddeling en een kennis van kwalitatieve informatiebronnen. Leerlingen moeten geoefend worden in het zoeken naar en het vinden van betrouwbare informatie op het web. Een ICT professional is gekwalificeerd om leerlingen te leren omgaan met software. Het leren formuleren van vragen

en het leren opsporen van relevante informatiebronnen hoort tot de deskundigheid van de informatieprofessional.

- In het onderwijsdecreet van juli 1998, werd het statuut van schoolbibliothecaris afgeschaft en wordt aan de scholen de vrijheid gelaten om deze taak al dan niet in te vullen. Het gevolg is dat nog slechts enkele scholen in Vlaanderen een **informatieprofessional** of bibliothecaris in dienst hebben en dat de hele vakkennis rond schoolbibliotheekwerk dreigt teloor te gaan. Die functie moet worden gecreëerd waar ze niet (meer) bestaat en verder ontwikkeld. Als er geen professionals zijn wordt de vakkennis ook niet verder ontwikkeld.
- Voor het secundair onderwijs is er te weinig aanbod van vorming en nascholing rond informatiegeletterdheid en leesbevordering.

4.3. Lerarenopleiding

- Het stimuleren van informatiegeletterdheid en van lezen veronderstelt de beheersing van specifieke didactische werkvormen, met een accent op attitudevorming en het trainen van vaardigheden. Deze werkvormen worden door de lesgevers in de lerarenopleiding vaak gedoceerd, maar nauwelijks ingeoeffend. Hier is nood vorming en nascholing in de lerarenopleiding.
- Leerkrachten hebben zoals ouders een belangrijke voorbeeldfunctie met betrekking tot lezen. Belangrijk is dat zij zelf lezen en graag lezen. Die attitude dient in de lerarenopleiding te worden gepromoot en aangewakkerd.

4.4. Bibliotheken

- Slechts enkele bibliotheken in Vlaanderen beschikken over een **educatief medewerker**. Meestal hebben ze geen personeel met een pedagogische achtergrond en zijn ze te weinig vertrouwd met de doelstellingen en methodieken uit het onderwijs.
- Globaal ontbreekt in de openbare bibliotheek de nodige kennis van de referentiekaders van waaruit de scholen opereren.
- In sommige bibliotheken staat nog steeds de collectie centraal en worden scholen vooral aangezien als een middel om de productiviteit op te drijven.

4.5. Bibliotheekopleiding

- Alhoewel er in de bibliotheekopleiding een toenemende aandacht is voor klantgericht werken, bestaat de methodiek er vooral uit doceren. Training in informatiebemiddeling en in werken met groepen is beperkt.
- Er zijn wel nascholingen voor jeugdbibliothecaris, maar er is geen volwaardige opleiding tot 'teacher-librarian' zoals dat in de Angelsaksische landen bestaat.

5. BELEIDSINTENTIES

Op 18/02/2002 ondertekenden toenmalig minister van Onderwijs Marleen Vanderpoorten en minister van Cultuur Bert Anciaux, het protocol van samenwerking met betrekking tot Cultuur en onderwijs.⁶

In een recente beleidsnota (*Beleidsnota 2004-2009*) wil minister van Cultuur Bert Anciaux het ‘werkveld’ laten invullen hoe die samenwerking kan verlopen en rekt hij bijgevolg op initiatieven vanuit beide sectoren.

Huidig minister van Onderwijs Frank Vandenbroucke hield in een referaat op een colloquium rond leesbevordering⁷ een sterk pleidooi voor samenwerking tussen school en bibliotheek. Hij gaf daarin blijk van een grondig inzicht in de materie. Hij stelt dat er al veel inspanningen geleverd worden om lezen te bevorderen, maar dat de impact vooral zal afhangen van de coördinatie en de samenwerking tussen de verschillende actoren. Hij ziet daarbij een aantal taken voor de overheid.

- Het stimuleren en systematiseren van onderzoek naar leescultuur, leesgewoonten, leesbevorderende factoren en de oorzaken van ontleding, maar ook studies over de aanwezigheid, de rol, het gebruik en het effect van schoolbibliotheken.
- In samenspraak met alle betrokken partners, waaronder het Vlaams Centrum voor Openbare Bibliotheken, kunnen daarna op basis van dat onderzoekswerk leesbevorderingsprogramma's voor het onderwijs worden afgestemd. De minister vraagt hierbij speciale aandacht voor achterstandsgroepen.

6. REALISATIES⁸

De cultuurcel van het Departement Onderwijs (CANON) en het steunpunt voor de openbare bibliotheken (VCOB) namen een aantal initiatieven, gericht op het Basisonderwijs en op de realisatie van de eindtermen in verband met leesbevordering en omgaan met informatie. Er werd een stuurgroep opgericht waarin verschillende organisaties vertegenwoordigd zijn. Op relatief korte termijn werd een website gerealiseerd die achtergrondinformatie bevat voor beide sectoren. Voor die site werd een redactie aangesteld. Er werden ook drie studiedagen met lezingen en workshops voor bibliotheekmedewerkers en leerkrachten georganiseerd.

De slagkracht van dit initiatief is evenwel zeer beperkt: budget en personeelsinzet zijn totaal ontoereikend. De stuurgroep bestond uit vertegenwoordigers van organisaties en vrijwilligers uit de onderwijssector en de bibliotheeksector die hiervoor niet gehonoreerd werden, zelfs niet vrijgesteld. De vertegenwoordiging uit de onderwijssector was zeer beperkt. De stuurgroep komt nog zelden bijeen.

Om een structurele samenwerking tussen school en bibliotheek op gang te brengen rond leesbevordering en informatiegeletterdheid moet een forum geïnstalleerd worden, dat de belangrijkste spelers structureel samen brengt. Naast de betrokken departementen van onderwijs en cultuur moeten zeker ook de onderwijskoepels aangesproken worden, alsook de lerarenopleidingen.

⁶ Zie www.canoncultuurcel.be <http://www.nsd.be/web/canon/canon/12.html>

⁷ Jong geleerd is ouder gelezen: openingsreferaat Frank Vandenbroucke, minister van Onderwijs op het colloquium Leesbevordering, een taak van het onderwijs?!, Antwerpen 15.03.2005.

⁸ www.schoolenbibliotheek.be

7. ADVIES

De Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding is het eens met de vaststelling van de minister van Onderwijs dat door verschillende organisaties reeds veel gedaan wordt voor leesbevordering. Maar de Raad onderschrijft ook de stelling dat de impact van deze initiatieven vooral zal afhangen van de coördinatie en de samenwerking tussen de verschillende actoren.

De Raad meent dat deze coördinatie op de verschillende echelons moet gebeuren. De eerste stap die door de Vlaamse Gemeenschap kan genomen worden bestaat uit het ter beschikking stellen van mensen die de samenwerkingsstructuren moeten opbouwen en uit financiële middelen om dat te doen.

Concreet geeft de Raad twee adviezen:

- 1. creatie van een stuurgroep**
- 2. oprichting van een interdepartementaal team**

1) Stuurgroep 'school en bibliotheek'

Er wordt een stuurgroep opgericht die een formele opdracht krijgt en bestaat uit een evenwichtige vertegenwoordiging uit de beide sectoren en voor wat betreft het onderwijs uit de verschillende onderwijsnetten. De leden of organisaties worden voor hun inzet in de stuurgroep gehonoreerd.

De taak van de stuurgroep bestaat erin binnen een termijn van drie jaar beleidsvoorstellen uit te werken en een actieplan op te stellen rond de samenwerking tussen school en bibliotheek op het vlak van leesbevordering en informatiegeletterdheid. Ze houden zich onder andere bezig met volgende vragen:

- Hoe kunnen bestaande initiatieven van de verschillende organisaties beter op elkaar afgestemd worden?
- Wat kan er gebeuren om de functie van schoolbibliothecaris of informatieprofessional in het Secundair Onderwijs uit te bouwen?
- Wat is de plaats van de schoolbibliotheek/openleercentrum in de vernieuwde leeromgevingen? Welke rol kunnen zij spelen? Wat met scholen die over geen schoolbibliotheek/openleercentrum beschikken⁹? Welke toekomst is er voor de schoolbibliotheek/openleercentrum weggelegd, nu het niet langer nodig geacht wordt daartoe opgeleid personeel in te zetten en extra middelen voor de uitbouw van zo een centrum meestal ontbreken? Hoe wordt de competentieontwikkeling rond schoolbibliotheekwerking gegarandeerd?
- Welke instrumenten kunnen ontwikkeld worden om het gebruik te bevorderen van de openbare bibliotheek door de leerkrachten binnen het kader van hun onderwijsdoelstellingen?
- Op welke manier kan het aanwerven van een educatief medewerker in openbare bibliotheken aangemoedigd worden? Is honorering vanuit de Vlaamse Gemeenschap wenselijk? Zitten hierin mogelijkheden voor het streekgericht bibliotheekbeleid?

⁹ Zie Unesco Manifest van de schoolbibliotheek <http://www.ifla.org/VII/s11/pubs/schoolmanif.htm>

- Op welke manier kan binnen de lerarenopleiding meer aandacht gegeven worden aan de rol van de bibliotheek/openleercentrum bij de doelstellingen rond leesbevordering en informatiegeletterdheid?
- Op welke manier kan binnen de bibliotheekopleiding meer aandacht gevraagd worden voor de doelstellingen en methodieken binnen het onderwijs?
- Wat kan de inbreng zijn van pedagogische adviseurs bij het tot stand brengen van samenwerking op regionaal en lokaal niveau?
- Op welke wijze kan een standaard/eindtermen voor informatiegeletterdheid opgemaakt worden in een samenwerking tussen alle betrokken maatschappelijke actoren.
- Op welke wijze kan samengewerkt worden met Nederland, bij voorkeur via de Taalunie.
- Op welke wijze kan deze werking opengesteld worden naar andere actoren zoals basiseducatie, vorming voor volwassenen e.d.

Voorstel samenstelling stuurgroep

Voorgesteld wordt een stuurgroep samen te stellen met een brede vertegenwoordiging. Hier volgt een niet-limitatieve lijst van organisaties die daarvoor in aanmerking komen:

- **VCOB¹⁰** (Vlaams Centrum voor Openbare Bibliotheken): het steunpunt voor de openbare bibliotheken.
- **Canon Cultuurcel¹¹** : de Cultuurcel van het departement onderwijs, heeft als primaire taak in een open, creatieve leeromgeving de wereld van kunst en cultuur op een actieve manier bij leerlingen en leerkrachten te brengen en omgekeerd.
- **De koepelorganisaties** van de verschillende onderwijsnetten:
 - Gemeenschapsonderwijs
 - Provinciaal Onderwijs Vlaanderen
 - Stedelijk en Gemeentelijk Onderwijs
 - Vlaamse Secretariaat Katholiek Onderwijs
- Een vertegenwoordiging van de **lerarenopleiding**.
- Een vertegenwoordiging van de **bibliotheekopleiding**.
- **VVBAD¹²** (Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek-, Archief- en Documentatiewezenen): de beroepsvereniging van de bibliotheken. Binnen de vereniging is er zowel een sectie schoolbibliotheken als een sectie openbare bibliotheken actief, wat een platform biedt waarbinnen informatieprofessionals uit de onderwijswereld en uit de openbare bibliotheekwereld elkaar ontmoeten.
- **Stichting Lezen Vlaanderen¹³** Is het aanspreekpunt voor de overheid op het vlak van leesbevordering en stelt zich als doel het verbeteren van de leescultuur en het leesklimaat in Vlaanderen.
- **LEESWEB¹⁴**. (het centrum voor leesbevordering), dat zich tot doel stelt de liefde voor lezen en de kennis van literatuur op een veelzijdige manier te verspreiden.

¹⁰ www.vcob.be

¹¹ www.canoncultuurcel.be

¹² www.vvbad.be sectie schoolbibliotheken

¹³ www.stichtinglezen.be

- **Linc**¹⁵ (het centrum voor Lezen en Informatie) : is een beweging binnen het sociaal-cultureel vormingswerk voor volwassenen, die ijvert voor een meer inclusieve kennismaatschappij.
- **VOCB**¹⁶ (Vlaams Ondersteuningscentrum voor de Basiseducatie). Is actief op het vlak van informatiegeletterdheid bij volwassenen.
- **SoCius**¹⁷, het steunpunt voor sociaal-cultureel volwassenenwerk, dat onder andere werkt in functie van de Volkshogescholen en dat structureel samenwerkt met DIVA (Dienst Informatie, Vorming en Afstemming).

2) Interdepartementaal team ‘school en bibliotheek’

Er komt een interdepartementaal team, dat wordt ingebed in het bredere overleg tussen de departementen onderwijs en cultuur en dat er een concretisering van is.

Dit team bestaat uit minstens twee voltijdse medewerkers, die exclusief bezig zijn met de raakvlakken tussen school en bibliotheek.

- Minstens één aangesteld door het Departement Onderwijs met ervaring in het onderwijs.
- Minstens één aangesteld door het Departement Cultuur met ervaring in de bibliotheeksector.

Deze medewerkers horen organiek tot hun eigen departement of tot het steunpunt van hun sector. Bij de vastlegging van de opdracht en van het statuut van deze medewerkers dient men aan te sturen op continuïteit.

¹⁴ www.leesweb.be

¹⁵ www.linc.be

¹⁶ www.vocb.be

¹⁷ www.socius.be

Als opdracht krijgt deze cel onder meer:

- Ondersteuning bieden aan de werkzaamheden van de stuurgroep.
- Aanspreekpunt zijn voor actoren uit de twee sectoren die informatie of contacten nodig hebben uit de andere sector.
- Het ontwikkelen van een kenniscentrum, dat zich onder andere toelegt op het inventariseren van studies en best practices uit binnen- en buitenland, met het oog op de ontwikkeling van in de Vlaamse context haalbare samenwerkingsmodellen.
- Het verder uitbouwen van de site www.scholenbibliotheek.be.
- Het (laten) ontwikkelen van modellen waarbij de lokale school en bibliotheek aangezet worden tot actieve en structurele samenwerking.
- Initiatieven nemen om de pedagogische competenties in de openbare bibliotheken te versterken.
- Initiatieven nemen om de schoolbibliotheekwerking of de openleercentra inhoudelijk meer gestalte te geven.
- Inspiratie bieden bij de opmaak van eindtermen, leerplannen en bibliotheekbeleidsplannen
- Steun bieden bij evaluatie en kwaliteitsverhoging van de samenwerking tussen scholen en bibliotheken.

i.o. Marleen Platteau, voorzitter Raad voor Volksontwikkeling en cultuurspreiding
Christine Bussche, secretaris